

Завідувач кафедри
 /Перегуда Є.В./

1 вересня 2022 р.

Розробник силябуса
 /Безклубий І.А./

СИЛАБУС Основи римського права

(назва освітньої компоненти (дисципліни))

1) Шифр за освітньою програмою: ОК8
2) Навчальний рік: 2022-2023
3) Освітній рівень: перший рівень вищої освіти (бакалавр)
4) Форма навчання: денна, заочна
5) Галузь знань: 08 «ПРАВО»
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 081 «Право», ОПП «Будівельне та містобудівне право»
7) Статус освітньої компоненти: обов'язкова
8) Семестр: I (заочна II)
9) Контактні дані викладача: проф., д.ю.н. Безклубий І.А. Ауд. 431 Центрального корпусу КНУБА Профіль на сайті КНУБА: http://surl.li/efyII Контакти: (067)3551101; E-mail: bezklubyi.ia@knuba.edu.ua ; doutdes@meta.ua
10) Мова викладання: українська
11) Пререквізити: На основі загальної середньої освіти
12) Мета курсу: надання знань, умінь, навичок, пов'язаних з основними поняттями римського права, а саме: а) науково-юридична: закласти та сформувати у здобувачів вищої освіти знання з галузі приватного права Риму, її норм та інститутів, а також дати чітке уявлення щодо рецепції в системі права в Європи та України; б) загальноосвітня: вивчення історичних передумов формування системи римського права та його впливу на становлення та розвиток континентальної системи права; в) виховна: сприяти формуванню громадсько-політичної та правової культури майбутнього юриста.

13) Результати навчання:				
№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання на програмні компетентності
1.	ПРН4. Знати та розуміти основи права Європейського Союзу.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, контрольна робота, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК1 ЗК13 ЗК14 СК8 СК12

081	«Право» «Будівельне та містобудівне право»	Сторінка 1 з 4		
2.	ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.	Обговорення під час занять, тематичне дослідження, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК1 ЗК13 ЗК14 СК8 СК12
3.	ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.	Обговорення під час занять, захист індивідуального завдання, есе	Лекція, практичні заняття	ІК ЗК13 ЗК14 СК8

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- історіографічні та теоретичні засади правового регулювання суспільних відносин У Стародавньому Римі;
- основні принципи, функції, юридичні характеристики правових інститутів римського приватного права;
- предмет і метод цивільно-правового регулювання суспільних відносин в Римі;
- становлення та функціонування систему суду в Римі;
- процес рецепції римського права в систему національного права європейських країн;
- літературні та правові джерела, окремі поняття, терміни, визначення, латинсько-мовні дефініції, юридичні категорії римського права.

вміти:

- визначати поняття класичних цивілістичних інститутів;
- за допомогою правових методів розв'язувати цивілістичні казуси;
- оперувати приватно-правовими категоріями;
- встановлювати зв'язки норм приватного права Риму та сучасних приватно-правових норм;
- аналізувати та критично оцінювати принципи римського приватного права та їх застосування в сучасному праві України та Європи;
- обґрунтовувати рішення при розв'язанні казусів.

14) Структура курсу:						
Форма навчання	Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумкового контролю
денна	40	40		контрольна робота - 1	55	залік
заочна	8	14		1	113	залік
Сума годин:				135		
Загальна кількість кредитів ECTS				4,5		
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:				80(2,67) заочна 22(0,73)		

15) Зміст курсу:
<p>Модуль 1. ПРАВОВА КУЛЬТУРА РИМУ ТА СИСТЕМА ПРИВАТНОГО ПРАВА</p> <p>ТЕМА 1 ПРАВОВА КУЛЬТУРА РИМУ</p> <p>ТЕМА 2. ДЖЕРЕЛА ТА РЕЦЕПЦІЯ РИМСЬКОГО ПРАВА</p> <p>ТЕМА 3. ПОНЯТТЯ ПРИВАТНОГО ПРАВА</p> <p>ТЕМА 4. ВЧЕННЯ ПРО ПОЗОВ</p> <p>ТЕМА 5. ОСОБИ</p> <p>ТЕМА 6. СІМЕЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ В РИМІ</p> <p>ТЕМА 7. СПАДКОВЕ ПРАВО</p> <p>Модуль 2. РЕЧОВЕ ПРАВО ТА ЗОБОВ'ЯЗАННЯ</p> <p>ТЕМА 8. РЕЧОВЕ ПРАВО ТА ЙОГО ВИДИ</p> <p>ТЕМА 9. ВОЛОДІННЯ ТА ПРАВО ВЛАСНОСТІ</p> <p>ТЕМА 10. ПРАВА НА ЧУЖІ РЕЧІ ТА ЗАСТАВНЕ ПРАВО</p>

ТЕМА 11. ВЧЕННЯ ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

ТЕМА 12. ЗАГАЛЬНЕ ВЧЕННЯ ПРО ДОГОВІР

ТЕМА 13. ОКРЕМІ ВИДИ ДОГОВОРІВ ТА ПОЗАДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Тематика контрольних робіт:

1. Основа формування системи римського приватного права.
2. Характеристика основних джерел пізнання римського права.
3. Правова характеристика *Corpus iuris civilis*.
4. Поняття захисту порушених прав.
5. Види захисту порушених інтересів за общинного ладу.
6. Поняття та види судових процесів.
7. Роль судді та претора в судовому процесі.
8. Формування системи позовів у Римі.
9. Правова природа преторського захисту.
10. Поняття позовної давності та законних строків.
11. Поняття правосуб'єктності в Римі.
12. Поняття часткової та обмеженої дієздатності.
13. Співвідношення опіки та піклування.
14. Статус окремих верств населення Риму.
15. Поняття *Collegium*.
16. Поняття та ознаки юридичної особи в Римі.
17. Поняття та види споріднення в Римі.
18. Поняття шлюбу за Модестіном.
19. Поняття заручини та посаг в Римі.
20. Емансипація та умови її настання в Римі.
21. Черги спадкування за законом.
22. Спадкова трансмісія та сингулярне наступництво.
23. Передумови виникнення інституту речового права.
24. Критерії поділу речей на окремі види.
25. Поняття майна та *usufructus*.
26. Способи набуття та припинення володіння.
27. Зміст права власності.
28. Поняття бонітарної та спільної власності.
29. Співвідношення емфітевзису та оренди.
30. Поняття та види застави в Римі.
31. Поняття інституту зобов'язального права та зобов'язання.
32. Поняття та види юридичних фактів.

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри політичних наук і права.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Питання підсумкового контролю:

1. Роль кодифікації Юстиніана.
2. Манципація.
3. Види володіння.
4. Умови вступу в шлюб.
5. Набуття та припинення права власності.

6. Поняття спадкування.
7. Співвідношення цивільного права та приватного права в Римі.
8. Умови дійсності договору.
9. Спадкування за правом представлення.
10. Право на чужі речі.
11. Vis maior.
12. Dominium.
13. Зміст права власності.
14. Спадкова трансмісія.
15. Поняття речей та види речей.
16. Виникнення та припинення володіння.
17. Емфітевзіс.
18. Еманципація.
19. Позовна давність.
20. Поняття права власності.
21. Батьківська влада.
22. Суперфіцій.
23. Спадкування за законом.
24. Підстави припинення шлюбу.
25. Посесорний захист.
26. Новели Юстиніана.
27. Система державного суду.
28. Види зобов'язань.
29. Corpus Iuris Юстиніана.
30. Поняття володіння.
31. Іпотека.
32. Culpa.
33. Відмінність одностороннього правочину від одностороннього договору.
34. Відмінність реальних контрактів від консесуальних.
35. Реституція.
36. Негаторний позов.
37. Основи римської сім'ї.
38. Особливості формулярного процесу.
39. Позадовірні зобов'язання.
40. Поняття суду, судового процесу.
41. Фидуціарна угода.
42. Опіка і піклування.
43. Припинення зобов'язань.
44. Визначення римського цивільного права.
45. Спадкування за заповітом.
46. Стипуляція.
47. Часткова дієздатність.
48. Особливі засоби преторського захисту.
49. Causa.
50. Джерела пізнання римського приватного права.
51. Види володіння.
52. Діяльність юристів - як джерело правоутворення.
53. Види речового права.
54. Підстави виникнення зобов'язань.
55. Відмінність едиктів магистратів від едиктів імператора.
56. Види позовів.
57. Поняття юридичної особи.
58. Відмінність звичаю від звичаєвого права.
59. Майнові відносини подружжя.
60. Поняття зобов'язального права.
61. Види юридичних осіб в Римі.
62. Роль претора у легісакціоному і формулярному процесі.
63. Сторони у зобов'язанні.
64. Ознаки юридичної особи.
65. Вербальні та літеральні контракти.

66. Види права власності.
67. Сервітут.
68. Спадкування за законом.
69. Інституції Юстиніана.
70. Види консесуальних контрактів.
71. Відмінність речового права від зобов'язального права.
72. Учасники та сторони процесу.
73. Петиторний захист.
74. Система римського приватного права.
75. Засоби забезпечення зобов'язань.
76. Види реальних контрактів.
77. Предмет регулювання цивільно-правових відносин.
78. Обмежена дієздатність.
79. Поняття позову.
80. Суб'єкти римського цивільного права.
81. Поняття договору.
82. Предмет римського приватного права.
83. Поняття делікту.
84. Елементи кодифікації Юстиніана.
85. Конкубінат.
86. Система цивільного процесу.
87. Джерела правоутворення.
88. Поняття шлюбу.
89. Поняття цивільної правоздатності.
90. Поняття зобов'язання.
91. Поняття сім'ї.
92. Рабський пікулій.
93. Наслідки визнання набувача добросовісним і недобросовісним.
94. Особливості легісакційного процесу.
95. *Rei vindicatio*.
96. Рецепція римського приватного права.
97. Поняття особи та суб'єкта права.
98. Застава.
99. Наслідки невиконання зобов'язання
100. *Vona fides*

16) Основна література

Підручники:

Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право: підручник.. К.: Юрінком інтер, 2015.

Методичні праці

Основи римського права. Навчально-методичний комплекс дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право». Київ-Тернопіль: КНУБА, ФО-П Шпак В.Б., 2020. 72 с.

17) Додаткова література

1. Бажанов В. Поняття зобов'язання в римському праві та його рецепція в країнах Європи // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 71-75.
2. Безклубий І. Зобов'язання з деліктів у Стародавньому Римі // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. Вип. № 76, Київ, 2007. – с. 115-117.
3. Безклубий І., Кошиль Ю. *Sausa* правочину в римському праві // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. Вип. № 75, Київ, 2007. – с. 10-15.
4. Безклубий І.А., Романченко А.А. Інститут евікції в Стародавньому Римі та цивільному праві України // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2008. – № 5. – с. 44-55.
5. Безклубий І. Шляхом рецепції римського права // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 7-13.
6. Бойко І. Особливості впливу римського приватного права на розвиток цивільного законодавства в Україні // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 28-36.
7. Кодинець А. Безтілесні речі у римському та сучасному приватному праві // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 48-59.

8. Майданик Р. Концепція безтілесних речей: римське право і сучасність // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 37-47.
9. Михальнюк О. Договірне регулювання майнових відносин подружжя у римському приватному праві // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 94-100.
10. Пам'ятники римського права: Закони XII таблиц. Інституції Гая. Дигести Юстиніана. – М.: зерцало, 1997.
11. Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 204.
12. Рябоконт Є. О. Генеза інституту правонаступництва у римському приватному праві. Право України. 2016. № 2. С. 131-139.
13. Харитонов Є., Харитонova О. Феномен рецепції римського права і суміжні правові явища // Про українське право. Рецепція римського права / За ред. проф. І. Безклубого. – К., 2015. – Число ІХ. – с. 14-35.

Інформаційні ресурси

1. The Digest of Iustinian – Translated by Charles Henry Monro – Cambridge At the University Press. 1904. URL: <https://archive.org/details/digestofjustinia01monrooft/page/n8/mode/1up>
2. Освітній сайт КНУБА. org2.knuba.edu.ua.

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання та самостійна робота		ІЗ	Сума
ЗМ1	ЗМ2		
35	35	30	100

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

1. Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево у понеділок о 15:20 в ауд. 432 Центрального корпусу КНУБА.
2. Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова сесія.
3. Студент, який не здав та/або не захистив індивідуальне завдання, не допускається до складання заліку. В цьому разі він повинен виконати та захистити індивідуальне завдання в період між основною та додатковою сесіями.
6. Студент має право на оскарження результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

20) Політика щодо академічної доброчесності:

1. Списування під час тестування, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.
2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірників, які вже пройшли перевірку на плагіат.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=1321>